

Brüssel, 22. mai 2026
(OR. en)

9202/26

CULT 71	EMPL 113
AUDIO 70	GENDER 35
CULT HERIT 13	DIGIT 135
EDUC 160	TOUR 26
JEUN 75	MI 465
COMPET 563	ENV 502
SAN 298	PROCIV 96
DISINFO 41	RECH 219
RELEX 648	NDICI 14
FREMP 167	FIN 675
AG 74	

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ühisdeklaratsioon „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“ – heakskiitmine

---

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 12. novembril 2025 nõukogule ja Euroopa Parlamendile ühisdeklaratsiooni „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“ (edaspidi „ühisdeklaratsioon“)¹ eelnõu. Kõnealuse deklaratsiooni eesmärk on tagada suurem poliitiline pühendumine kultuurile iga institutsiooni vastavate rollide ja pädevuste piires.

---

¹ Dok 15410/25 ADD 2.

2. Alaliste esindajate komitee volitas 1. aprillil eesistujariiki alustama institutsioonidevahelisi arutelusid Euroopa Parlamendi ja komisjoniga dokumendis 7663/26 REV 1 esitatud teksti alusel pärast selle läbivaatamist kultuurikomitees 21. jaanuaril 2026 ja 17. veebruaril 2026.
3. Deklaratsiooni teksti arutamiseks toimus neli institutsioonidevahelist kohtumist, neist kolm tehnilisel tasandil (22. aprillil, 4. mail ja 6. mail 2026) ja üks poliitilisel tasandil (18. mail 2026 Strasbourgis), kus saavutati Euroopa Parlamendi ja komisjoniga esialgne poliitiline kokkulepe. Saavutatud kompromiss on esitatud lisas.
4. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon peaksid nüüd ühisdeklaratsioonile alla kirjutama.

II. KOKKUVÕTE

Alaliste esindajate komiteel palutakse:

- kokkulepe kinnitada ning
- soovitada nõukogul:
  - kiita heaks lisas esitatud ühisdeklaratsiooni „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“ tekst ning
  - volitada eesistujariiki deklaratsioonile nõukogu nimel alla kirjutama.

Kavand: ühisdeklaratsioon

Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks

Preambul

Arvestades, et:

- a) Euroopa on mõõtmatu kunsti-, kultuuri- ja loovusepagasi ning rikkaliku kultuuripärandi ja ajaloo maailmajagu. Euroopa kultuuriline mitmekesisus ja elujõulisus, mille pandiks on loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate silmapaistev tase, on ELi väärtuste ja identiteedi alus, mis suurendab Euroopasse kuulumise tunnet ja ühist Euroopa identiteeti ning tugevdab demokraatiat.
- b) Kultuuri- ja loomemajandus on dünaamiline majandussektor. See hõlmab kõiki kunsti, kultuuri ja kultuuripärandi ning audiovisuaal- ja meediavaldkonnaga seotud väljendus- ja avaldumisvorme. See kujutab endast Euroopa konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse strateegilist ressursi, mille abil luuakse majanduskasvu, sektorite- ja territooriumideülest positiivset ülekanduvat mõju ja kvalifitseeritud töökohti ning edendatakse ELi loome- ja innovatsioonieelist.
- c) Kultuur ja kultuuripärand on aluseks põhiväärtustele, millele EL rajaneb – inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine (ELi lepingu artikkel 2) – ning on ehtsaks näiteks juhtlause „Ühinenud mitmekesisuses“ tähendusest. ELi üldine eesmärk kultuuri valdkonnas on austada ja edendada ELi rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, tagada Euroopa kultuuripärandi kaitse ja edendamine ning soodustada liikmesriikidevahelist koostööd (ELi lepingu artikkel 3, ELi toimimise lepingu artikkel 167), toetades seeläbi liikmesriikide tegevust kultuuri valdkonnas.

- d) Kultuur ja kultuuripärand loovad ruumi, mis võimaldab kujutleda soovitavaid tulevikke, ja on euroopaliku eluviisi jaoks eluliselt tähtsad. Need on platvormiks avalikule dialoogile, ühendavad kogukondi, rikastavad inimeste elu, toovad meie ühiskonda ühtekuuluvust ja on ELi välistegevuse oluliseks edasiviijaks. EL saab kasutada oma kultuuriväärtusi selleks, et suurendada vastupidavust, edendada rahu ja demokraatiat ning pakkuda inspiratsiooni kestlikku arengut toetavate uuenduslike lahenduste leidmiseks.
- e) Kultuur on ELi strateegiline ressurss, mis aitab tulla toime tänapäeva keeruka reaalsusega, mida iseloomustavad geopoliitilised ja geomajanduslikud pinged, globaalne soojenemine ja keskkonnaseisundi halvenemine, sotsiaalne ja majanduslik ebavõrdsus, tehnoloogia kiire areng, demograafilised muutused ja vaimse tervise kriis. Samal ajal seisavad kultuuri- ja loomemajanduse, sealhulgas audiovisuaaltööstuse ees omad väljakutsed, millega tegelemiseks on vaja sihipärast toetust ja otsustavat tegutsemist.
- f) Tuginedes muu hulgas ELi kultuurivaldkonna töökavade raames saavutatule, esitatakse käesolevas deklaratsioonis pikaajaline strateegiline visioon, mille kohaselt tuleb kultuur seada Euroopa identiteedi keskmesse. Selles rõhutatakse kultuuri tähtsust üksikisikute, kogukondade ja ELi jaoks ning sellega tugevdatakse kultuurilisi õigusi ja põhimõtteid. Deklaratsioonis täheldatakse, et kultuuritegevus, -varad ja -teenused on identiteedi, väärtuste ja tähenduste kandjad. Samuti kinnitatakse selles taas, et liit peaks võtma kultuuriaspekte arvesse kogu oma tegevuses, eelkõige selleks, et austada ja edendada kultuurilist mitmekesisust liidus.
- g) Tunnistades ELi toetavat rolli kultuuri valdkonnas, kinnitatakse käesolevas deklaratsioonis Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühiseid poliitilisi kohustusi ja ühist vastutust nende vastavate pädevuste piires ja täielikus kooskõlas ELi õigusega, juhindudes komisjoni 2025. aasta Euroopa kultuurikompassis esitatud põhisuundadest.

Ühisdeklaratsioon „Euroopa kultuuri heaks, kultuur Euroopa heaks“

Meie eesmärk on edendada ja positsioneerida kultuuri nii Euroopa ühtsuse, demokraatia, mitmekesisuse, tiptaseme ja konkurentsivõime ressursina kui ka kasusaajana. Seega võtame endale kohustuse

- tugevdada Euroopa Liidu rolli ülemaailmse kultuurilise suurjõuna ja elujõulise loomekeskusena, kus igaüks saab vabalt luua, kultuurile juurde pääseda ja selles osaleda; see roll hõlmab kultuuriliste õiguste kaitsmist ning kodanike ja loometöötajate mõjuvõimu suurendamist;
- tagada, et kultuur jääb Euroopa sotsiaal-majandusliku ja territoriaalse struktuuri liikumapanevaks jõuks, tunnistades kultuuri olemuslikku, ühiskondlikku, kodanikuhariduse alast ja majanduslikku väärtust ning selle ümberkujundavat potentsiaali;
- edendada meetmeid, millega toetatakse mõjuvõimu suurendamist, jõudsat arengut, innovatsiooni ja üleilmset konkurentsivõimet;
- tunnistada kultuuri olemuslikku väärtust ja selle rolli avaliku hüvena, mis aitab edendada ELi vastupanuvõimet ja kestlikku majanduskasvu.

Kooskõlas nende kohustustega ja Euroopa kultuurikompassi nelja põhisuunaga kinnitame, et võtame omaks järgmised Euroopa kultuuripoliitika põhimõtted.

1. **Kunstilise eneseväljenduse vabadus** ja loomevabadus on kultuuri alustalad ning neil on asendamatu roll demokraatlike ühiskondade edendamisel ja Euroopa väärtuste kaitsmisel.

Võtame endale kohustuse

- kaitsta kunstilise eneseväljenduse vabadust ja ELi väärtuste austamist kui demokraatia ja põhiõiguste nurgakivi Euroopa Liidus;
- kaitsta loovisikuid ja kultuuritöötajaid tsensuuri, hirmutamise ja põhjendamatu sekkumise eest;
- kaitsta kultuuriasutuste sõltumatust.

2. **Kultuuriline ja keeleline mitmekesisus** on põhiväärtused, millele EL on rajatud. Võtame endale kohustuse

- toetada, tunnustada ja säilitada Euroopa Liidu rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning kultuurilist suveräänsust;
- edendada Euroopas loodavate kultuuriteoste ja -sisu rikkalikku mitmekesisust, eelkõige internetis, ning suurendada nende nähtavust ja leitavust kõigis ELi ametlikes keeltes, austades täielikult keelelist mitmekesisust.

3. **Juurdepääs kultuurile** on demokraatliku ja kaasava ühiskonna tugisammas. Võtame endale kohustuse

- suurendada kaasavat juurdepääsu kultuurile ja kultuuripärandile, kultuuris ja kultuuripärandis osalemist, nendest osasaamist ja nendest saadavat kasu kõigi jaoks, eelkõige nooremate põlvkondade jaoks;
- pöörata erilist tähelepanu haavatavate inimeste, sealhulgas puuetega inimeste, tõrjutud või ebasoodsas olukorras olevate inimeste ning maapiirkondades, äärealadel või alateenindatud piirkondades elavate inimeste kultuurilistele õigustele (mis hõlmavad juurdepääsu kultuurile), sealhulgas piirkondades, kus on rahvastikukao oht või kus esineb sotsiaal-majanduslikke probleeme;
- laiendada ja parandada kultuuritaristut kogu Euroopas, pöörates tähelepanu sotsiaal-majandusliku ja territoriaalse ebavõrdsusega tegelemisele ning kultuurielus osalemise edendamisele kohalikul tasandil.

4. Igaühel on õigus **õiglastele, tervislikele ja ohututele töötingimustele**, sealhulgas loovisikutel ja kultuuritöötajatel, kes on meie kultuuri- ja loomemajanduse keskmes. Õiglane tasustamine ja adekvaatsed töötingimused on kunstilise vabaduse ja kultuurilise mitmekesisuse alus.

Võtame endale kohustuse

- edendada – sotsiaalpartnerite rolli ja autonoomiat austades – kõigi loovisikute ja kultuuritöötajate õiglast tasustamist, piisavat sotsiaalkaitset, juurdepääsu oskuste arendamisele ja liikuvust, samuti toetada nende õigust kollektiivlääbirääkimistele ning edendada nende töötervishoidu ja tööohutust, sealhulgas vaimse tervise alal;
- edendada kultuuri ja kultuuripärandi valdkonnas soolist võrdõiguslikkust ning kaitsta puuetega loovisikute ja kultuuritöötajate õigusi.

5. **Noored** on Euroopa tuleviku ja mitmekesise kultuurimaastiku kujundamisel keskse tähtsusega. Võtame endale kohustuse

- edendada noorte esindatust ja osalemist kultuuripoliitika kujundamisel, et teha nende hääl kuuldamaks neid puudutavates otsustusprotsessides;
- toetada noori ja alustavaid loovisikuid, sealhulgas tõrjutud või ebasoodsas olukorras olevaid isikuid, ning tunnustada nende panust Euroopa kultuuri ja pärandisse;
- soodustada põlvkondadevahelist koostööd ja dialoogi kunstnike vahel, et tagada oskuste, teadmiste ja traditsioonide edasiandmine.

6. Tulevikuühiskondade arengu ja jõukuse jaoks on väga oluline **kultuuri, kunsti ja hariduse** vaheline sünergia. Võtame endale kohustuse
- edendada kõigile suunatud kunstiharidust kooliõppes ning mitteformaalse ja informaalse õppimise näol, tehes seda elukestva õppe osana ja aidates seeläbi kaasa ELi mitmekesisusele ja vastupanuvõimele;
  - toetada MATIK-õppel (matemaatika, teadus, tehnoloogia, inseneeria ja kunstid) põhinevat lähenemisviisi ning kultuuri, kunstide, teaduse ja tehnoloogia valdkondadevahelist ja -ülest koostööd.
7. Kultuuris osalemisel on tõendatult positiivne mõju üksikisikute ja kogukondade **tervisele ja heaolule**. Võtame endale kohustuse
- edendada – oma poliitika kaudu – kultuuri ja kultuuris osalemise positiivset mõju tervisele ja heaolule;
  - jagada parimaid tavasid ja uuenduslikke lähenemisviise sektorite vahel.
8. **Tehisintellekti** süsteemide eetiline, kestlik ja vastutustundlik kasutamine, arendamine ja juhtimine peaks soodustama inimeste loovust õiglase inimkeskse ja õigustel põhineva lähenemisviisi kaudu. Seejuures tuleks võtta arvesse kultuurilisi õigusi, kultuuri juurdepääsetavust ja kaasavust ning kultuurilist mitmekesisust; edendada ja soodustada Euroopa, riikide ja kohaliku sisu leitavust ja nähtavust; suurendada konkurentsivõimet; võidelda digilõhe vastu ning soodustada digitaalset kaasatust. Võtame endale kohustuse
- edendada inimloomingut ning Euroopa kultuurilist ja keelelist digisuveräänsust, samuti tegeleda kallutatuse ja kultuurilise üheülbastumise eetiliste riskidega;
  - kaitsta intellektuaalomandi õigusi, käsitledes tehisintellekti mõju loojatele ja nende õiglasele tasustamisele, ning võtta samal ajal omaks innovatsiooni;

- edendada tehisintellekti loodud sisu läbipaistvust, et hõlbustada inimese ja tehisintellekti loodud sisu eristamist;
- jälgida ja leevendada tehisintellekti mõju töökohtadele ning toetada kultuuri- ja loomemajandust tehnoloogiliste muutustega kohanemisel ja digioskuste omandamisel;
- edendada tehisintellekti kasutamist kultuuri- ja loometöötajate toetamise vahendina ning võimaldada kultuuri- ja loomemajandusel kasutada ära selle tehnoloogia pakutavaid võimalusi, tugevdades seeläbi Euroopa innovatsioonisuutlikkust ja ülemaailmset tehnoloogiaalast konkurentsivõimet.

9. **Kultuuripärand** ühendab meie mineviku tulevikuga. See sümboliseerib ühtsust mitmekesisuses ning on meie identiteedi, demokraatia ja vastupidavuse nurgakivi. Võtame endale kohustuse

- kaitsta ja tutvustada Euroopa rikkalikku ainelist ja vaimset loodus- ja kultuuripärandit, kasutades selle säilitamise, juurdepääsetavuse ja innovatsiooni edendamiseks digitehnoloogiat;
- parandada teadlikkust, teadusuuringuid ja suutlikkuse suurendamist ning andmebaaside ja digitehnoloogia kasutamist ja koostalitlusvõimet, et tulla toime ebaseadusliku kultuuriväärtustega kauplemise ja muude seotud kuritegude ohuga, edendades samal ajal koostööd asjaomaste spetsialistide, näiteks pärandi-, õiguskaitse- ja tollispetsialistide vahel, sealhulgas rahvusvahelises kontekstis;
- soodustada põlvkondadevahelist dialoogi, et tagada kultuuripärandi ja kultuuriteadmiste edasiandmine vanematelt põlvkondadelt noorematele.

10. Kultuur ja kultuuripärand soodustavad **piirkondlikku ja territoriaalset arengut, vastupidavust, sotsiaalset ühtekuuluvust ja lähenemist** Euroopa piirkondade vahel. Kultuuri ja kultuuripärandit tuleb kaitsta ka kriiside ajal, sealhulgas selliste riskide eest nagu kliimamuutuste mõju. Võtame endale kohustuse
- kasutada koostöös teiste valdkondadega ära kultuuri ja kultuuripärandi potentsiaali kõigi territooriumide atraktiivsuse suurendamisel ja territoriaalsete probleemide lahendamisel, sealhulgas rahvastiku vähenemise vastu võitlemisel, eelkõige äärealadel, maapiirkondades, kaugetes ja alateenindatud piirkondades ning ELi äärepoolseimates piirkondades;
  - edendada säästvat kultuuriturismi, milles suhtutakse lugupidavalt kultuuripärandisse, maastikesse ja kogukonna tavadesse ning mis aitab kaasa piirkondlikule ja kohalikule arengule;
  - uurida erinevaid viise kultuuri ja kultuuripärandi küsimuste lõimimiseks kriisivalmiduse valdkonnas tehtavasse koostöösse, julgeoleku- ja kriisivalmiduse kavandamisse, kriisi- ja riskijuhtimisse ning kriisijärgsesse ülesehitus-, taastamis- ja rahuloomeprotsessi.
11. Kultuur, sealhulgas kultuuripärand, on väga oluline **üleminekul keskkonnasäästlikkusele**, kuna see kujundab väärtusi, käitumist ja tavasid, mis toetavad keskkonnateadlikku arengut. Võtame endale kohustuse
- rõhutada kultuuri tähtsust ökoloogilistele probleemidele reageerimiseks võetavates poliitikameetmetes, edendades arhitektuuri, disaini, pärandikaitset ja maastikuhooldust, millega püüeldakse kvaliteedi, innovatsiooni, kaasatuse ja tipptaseme poole, samuti soodustades praktiliste keskkonnasäästlikumaks muutmise vahendite ja oskuste kasutuselevõttu ning võimaldades kultuuri ja kultuuripärandi esindajatel juhtida ja muuta narratiive koostöös kogukondadega.

12. Käesoleva deklaratsiooni eesmärkide poole püüdlemine ja kultuuri valdkonnaülese mõju täielik vallandamine tähendab kultuuri edendamist ELi sise- ja välispoliitikas, kultuuri- ja loomemajanduse vajaduste rahuldamist ja sellesse investeerimist ning edusammude jälgimist. Võtame endale kohustuse

- toetada kultuuri- ja loomemajanduse kestlikkust ning kaitsta kultuuripärandit, sealhulgas soodustades eri rahastamisvorme ning kaaludes uuenduslikke ja alternatiivseid rahastamisviise kõigil valitsemistasanditel;
- lõimida kultuur tulemuslikult asjakohastesse ELi strateegiatesse, poliitikavaldkondadesse ja meetmetesse ning vastavatesse rahastamisvahenditesse alates varasest kavandamisetapist kuni rakendamiseni;
- edendada Euroopa kultuuriteoste piiriülest ringlust kogu nende mitmekesisuses;
- pidada tihedat ja korrapärast dialoogi asjaomaste sidusrühmadega;
- tutvustada seda deklaratsiooni – allakirjutanute vastavate rollide ja volituste piires – ELi suhetes partnerriikide ja asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning edendada koostööd mitmepoolsetel foorumitel;
- edendada algatusi, mille eesmärk on parandada usaldusväärsete ja võrreldavate kultuuriandmete kättesaadavust, et toetada tõenduspõhise kultuuripoliitika väljatöötamist;
- vaadata läbi käesoleva deklaratsiooniga hõlmatud valdkondades tehtud edusammud.
